

Nr 162

Av herr **Eriksson, Karl-Erik**, om skyddad sysselsättning inom skogsbruket.

(Lika lydande med motion nr 214 i Andra kammaren)

I skogsvårdsstyrelsens regi bedrivs för närvarande skogliga beredskapsarbeten i mycket stor omfattning. Till ledning för arbetenas bedrivande har kungl. skogsstyrelsen utfärdat anvisningar i cirkulärskrivelse A nr 59/1967. Där anges bl. a. att »syftet med de skogliga beredskapsarbetena är att sysselsätta arbetslösa i produktiva arbeten till en kostnad som ligger så nära normalkostnaden som möjligt».

De skogliga beredskapsarbetena tillkom i slutet av 50-talet, när det från arbetsmarknadsmyndigheternas sida befarades, att skogsbrukets mekanisering och övrig rationalisering skulle medföra stor avgång av arbetskraft från skogsbruket. Avgången blev emellertid — åtminstone i vissa delar av landet — inte av den storleksordningen man antagit, utan i takt med rationaliseringen skedde en naturlig avgång av arbetskraft som i stort sett innebar en anpassning till behovet. Viss arbetskraft torde också ha sugits upp av annan verksamhet. När därför beredskapsarbetena trots allt igångsattes, hänvisades ofta arbetskraft till dessa skogliga arbeten som inte tidigare arbetat i skogen och/eller på grund av ålder och sjukdom eller andra handikapp hade mycket nedsatt arbetsförmåga. Kommunerna utnyttjade här en möjlighet att erhålla sysselsättning för en del mycket svårplacerade arbetare.

Detta förhållande accentuerades våren 1967, när beredskapsverksamheten avbröts för att fortsätta med arbetskraft som erhållit s. k. h-kort. En stor del av denna hänvisade arbetskraft hade tidigare inte arbetat i skogen, och huvuddelen var helt obekant med den utrustning som krävs vid ett rationellt skogsarbete, såsom motorsågar och röjningsmotorsågar. Det rent skogliga utförandet var dessutom helt obekant för de flesta. Att under sådana förhållanden bedriva en verksamhet, som både ställer stora anspråk på den rent fysiska arbetsförmågan och dessutom är förbunden med stora skaderisker och med krav på ett rimligt produktpris i förhållande till utförande i öppna marknaden, är ogörligt. Skall produktpriserna hållas på rimlig nivå, måste arbetena bedrivas som ackordsarbete, vilket har betraktats som klart olämpligt med den arbetskraft som i huvudsak hänvisas. I de flesta fall bedöms den arbetsprestation, som nu utförs, som optimal i förhållande till det fysiska tillstånd arbetarna har. Ackordsarbete skulle därför inte

ge något lägre produktpris i många fall. Ackordsarbete förutsätter dessutom att arbetarna själva kan utföra arbetet utan ständig kontroll av förman, eftersom arbetslaget måste fördelas på två eller flera arbetsgrupper bl. a. ur skade- och prestationssynpunkt. Införande av ackordsarbete med nuvarande arbetskraft anses därför som orealistiskt. Skall skogsstyrelsens med AMS godkännande utfärdade anvisningar följas, att delat ackord skall tillämpas där det är praktiskt möjligt att fastställa ett ackordspris, kommer en stor del av skogsvårdsstyrelsens beredskapsverksamhet att avbrytas.

Ett svårt irritationsmoment i nuvarande arbetsform är också förhållandet med olika timersättning till arbetare i samma arbetslag beroende på om vederbörande enligt skogsarbetaravtalet kan betraktas som yrkesvan eller inte. Tillämpningen har nämligen varit, att arbetare med h-kort erhållit lön som icke yrkesvan. Denna markering på hänvisningskortet anges inte så sällan av helt andra anledningar än vederbörandes arbetsförmåga. Det uppstår därför ofta schismer med inkoppling av Skogsarbetarförbundets ombudsmän för att lösa lönefrågor. Därvid ställs de icke organiserade ofta utanför den diskussionen, även om deras arbetskapacitet är nog så god som en fackanslutens. Det kan heller inte rimligen ankomma på förmännen att utföra arbetsvärdering i arbetslaget som sedan skall ligga till grund för lönesättningen.

För att komma till rätta med anförda problem behöver en helt ny form för dessa arbeten införas. Det bör således kunna anses som ett rimligt ansvar från det allmännas sida att bereda den ofta utslitna och överåriga arbetskraften, som så att säga blivit över, sådana arbetsuppgifter, som den dels orkar utföra, dels förtjänar sitt uppehålla på. Mitt förslag är därför att redan i utgångsläget betrakta vissa arbetare som praktiskt taget omöjliga att placera i öppna marknaden och bereda dem tillfälle till *skyddad sysselsättning i skogsbruket*. På denna skyddade verksamhet bör man givetvis inte uppställa samma krav på effektivitet i arbetet och lågt produktpris som vid normalt utförande och inte heller samma krav som på vanliga beredskapsarbeten. De sociala aspekterna bör ges större utrymme i denna form och hänsynen till den enskilda människan och dennes arbetsförmåga prioriteras framför diverse effektivitetskriterier. Den skyddade verksamheten kan också ses som en mera kontinuerlig form än de skogliga beredskapsarbetena. Om man studerar beredskapslagens nuvarande sammansättning, finner man att de arbetare som skulle ifrågakomma vid skyddad verksamhet har arbetat i beredskapslag under mycket lång tid och under en följd av år inte kunnat beredas arbete i öppna marknaden.

Verksamheten medför låg investeringskostnad i förhållande till industriell skyddad verksamhet. Detta kompenserar det förhållandevis höga produktpris man torde få acceptera. Det är å andra sidan ett lämpligt arbete i skogslän med början till gles landsbygd och andra avfolkningsproblem.

Man kan förmoda att en skyddad form av skogliga arbeten ur kommunernas synvinkel bör vara synnerligen attraktiv. De bör bl. a. kunna bidra till att underlätta verksamheten med att finna lämpliga arbetsuppgifter såsom utskogsröjning och andra skogsvårdsarbeten och i övrigt medverka i den omfattning de själva gör i annan skyddad eller därmed jämförbar verksamhet.

De hitills bedrivna skogliga beredskapsarbetena skulle förbehållas sådana arbetare som under kortare eller längre perioder friställs av sina arbetsgivarväntan på nytt liknande arbete i öppna marknaden. Då kunde kravet på hög prestanda och lågt produktpris uppehållas och de skogliga beredskapsarbetena bedrivs så att de främjar utvecklingen inom skogsbruket. Sådan verksamhet torde också kunna bedrivs med en billigare arbetslösnings- och administrationskostnad. För övrigt torde båda formerna kunna bedrivs under skogsvårdsstyrelsens ledning.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om att gällande bestämmelser och anvisningar för skogliga beredskapsarbeten ändras så att möjlighet ges att bedriva skyddad sysselsättning i skogsbruket.

Stockholm den 23 januari 1968

Karl-Erik Eriksson (fp)
